

EL MICALET GALÀCTIC

Propostes didàctiques

Les costures del món

Elaborades per Maria Viu

Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre

LES COSTURES DEL MÓN

DESCRIPCIÓ

Autora: *Teresa Broseta*

Dibuixos: *Ferran Boscà*

Edicions Bromera / Alzira, 2004

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 112

Sèrie: Roja

Format: 13 × 20,5 cm, 176 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. Un argument fantàstic, ben construït i explicat amb un llenguatge adequat a l'edat dels lectors a què va adreçat, farà que la història captive els menuts des del començament. Això, i el fet que el misteri es planteja ja en les primeres línies contribuirà a esperonar els joves lectors per a seguir l'aventura dels protagonistes.

RESUM ARGUMENTAL

Marta és una xiqueta d'allò més endreçada. Es podria dir que massa i tot. Però un dia, quan es desperta de matí, la seua habitació sembla més bé una lleonera. Immediatament adjudica la responsabilitat de tot a Sergi, el seu germà de dotze anys, que és un desastre, però quan comprova que ell no n'és el culpable decideix investigar.

Per això, la xiqueta embolica el seu cosí Pinxo per a passar la nit junts en l'habitació d'aquesta, però desperts, per a enxampar el responsable del desordre. Les dues primeres nits no aconsegueixen esbrinar res, perquè no estan acostumats a la vigília, però la

tercera, gràcies a una bona dosi de refresc de cola, descobreixen que el causant de tot és un Quasi, un curiós ésser d'un altre món que està de pas i que té una capacitat sorprenent per a confondre's amb les coses, adoptant colors diferents.

El Quasi promet als menuts que es quedarà amb ells fins que es faça de dia, i que els contarà què l'ha portat a l'habitació de Marta. Així, al dia següent, l'estrany ésser, davall d'un garrofer dels afores del poble, els explica que ha de recuperar mitja dotzena d'agulles d'or per a reparar les costures del món. També els conta que un sabater humà se n'ocupa des de temps immemorials, però que el que tenen en aquell moment és avariciós, i no sols no ho fa desinteressadament, sinó que exigeix en canvi un pagament impossible. Aquest no és altre que Batiste, un sabater malcarat que té tres gossos ferotges i que viu al poble des de fa un any.

Mentre el Quasi explica a Marta i a Pinxo tota la història, Sergi, que sospitava que els menuts li amagaven algun secret, ho escolta tot i s'uneix al grup per a ajudar els Quasis. Tanmateix, les primeres temptatives per a furta les agulles de cal sabater fracassen, però Marta recorda que la iaia és una cosidora magnífica i ho comunica al Quasi, que immediatament demana als xiquets que la convencen perquè els vulga fer de cosidora.

Convençuda la iaia, entre tots ordeixen un pla per a recuperar les agulles i sargir així les clivelles que se li han fet al món, i amb la col·laboració de tots la missió esdevé un èxit: els Quasis ja tenen una nova sargidora i els xiquets, l'oportunitat de conèixer un món nou i els seus habitants.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Un llibre protagonitzat per xiquets sempre és una garantia per a interessar els lectors infantils. En aquest cas, *Les costures del món* té un grup de protagonistes variat i un argument original en què

l'autora es posa a prova amb una història d'éssers d'un altre món que demanen ajuda a xiquets normals i corrents. I un dels grans mèrits del llibre és que Broseta reïx en aconseguir fer versemblants les aventures que viuen els protagonistes de l'obra.

Aquesta és una de les jugades més atractives de *Les costures del món*, recuperar la fantasia per als menuts, tornar a conquerir per a ells la parcel·la d'allò misteriós i desconegut, i esguitar-ho amb gotes de quotidianitat: protagonistes amb defectes i virtuts «relatius», que tenen mares preocupades pel que mengen i per les hores que dormen, amb vida familiar. En resum, la fantasia portada al terreny d'allò creïble, perquè els lectors puguen arribar a la conclusió que no ho coneixen tot, que hi podria haver altres maneres de viure.

El tema principal del llibre és la solidaritat, en tant que els xiquets s'embarquen en l'aventura d'ajudar els habitants d'un altre món de manera desinteressada, sense rebre res en canvi, però també és remarcable la importància de l'aventura al llarg de tota la història. D'altra banda, hi ha nombrosos temes que es poden tractar a partir de la lectura de l'obra, com ara:

- La importància de ser ordenat quan es conviu amb més persones.
- Les relacions familiars: amb els germans, els cosins, els pares, els iaïos...
- La vida als pobles menuts i la coneixença entre veïns.
- El gran bagatge de coneixements que posseeixen les persones ancianes.
- La consideració que devem a les persones adultes i la capacitat que tenen aquestes per a trobar solucions als problemes, gràcies a la seua experiència.
- L'avarícia com a defecte que perjudica les relacions entre les persones.
- La invenció de mitologies per a explicar fets inexplicables que s'esdevenen al planeta.

L'AUTORA

Teresa Broseta va nàixer a València l'any 1963 i uns quants anys després es va llicenciar en ciències de l'educació (educació especial). Des de l'any 1988 treballa a l'AEAT. És llicenciada en filologia hispànica per la UNED i té dos fills. Sempre li ha agradat escriure, però no es va plantejar la literatura infantil fins que els seus fills no deixaren de plorar i començaren a llegir. Aleshores va escriure *La botiga del Carme*, que va guanyar el Premi Carmesina l'any 2001. El 2003 arribaren *Operació tarrubi*, finalista del primer Premi Barcanova de Literatura Infantil, *L'illa a la deriva* finalista del Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre 2003, i un llibre en castellà, *¡Hermanos hasta en la sopa!*. Amb *Les costures del món* ha guanyat el Premi Vicent Silvestre 2004. També ha publicat un conte curt amb el títol *L'amagatall perfecte*.

L'IL·LUSTRADOR

Ferran Boscà (Alzira, 1959). És llicenciat en belles arts per la Facultat de Sant Carles de València i actualment exerceix de professor de dibuix d'ensenyament secundari. Com a pintor ha rebut diversos premis i ha fet exposicions individuals i col·lectives en distintes ciutats valencianes. També s'ha donat a conèixer com a il·lustrador i, en aquest sentit, convé assenyalar que la seua col·laboració amb Edicions Bromera ha estat prolífica. Així, *El cavaller de la carreta*, *L'escarabat d'or*, *Enriqueta i els cocodrils* i *El millor cap de setmana de Johnny Briggs* són alguns dels llibres que hi ha il·lustrat. Destaca la seua col·laboració amb Josep Gregori de qui ha il·lustrat els llibres: *Un segrest per tot el morro*, *Tereseta la bruixeta* i *De cine, Tereseta!*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Contràriament al que se sol pensar, no s'hauria de deixar a les mans de l'escola tota la responsabilitat de «fer lectors», encara que sovint s'adjudica al docent el paper de mediador entre l'alumne i el llibre. Tanmateix, atés que la passió per la lectura no es transmet amb arguments exactes i en un moment concret, sinó que es tracta més bé d'un sentiment, la transmissió es dóna per contagi i de manera constant, raó per la qual és l'ambient familiar, en principi, el més adequat per a iniciar els menuts en l'estima pels llibres. Ara bé, és cert que sol ser l'escola la institució damunt la qual descansa la responsabilitat d'aquesta tasca tan àrdua.

Però, per això mateix, hem de tenir present també que l'adquisició de l'hàbit de la lectura no és un procediment que es done sempre seguint uns passos lògics i previsibles. De fet, no sabem del cert per què ens sedueix tenir un llibre a les mans i les explicacions raonades que se'n donen resulten, sovint, quasi absurdes. Per exemple, pot sorgir un lector entusiasta en els ambients més desfavorits i, d'altra banda, les condicions més adequades no garanteixen el gust pels llibres. A més, es tracta d'una activitat individual. Per això, l'aïllament i la soledat del lector no tenen relació aparent amb la inclinació al grup que es potencia a l'escola. A més, llegir exigeix esforç i concentració, per la qual cosa la comprensió lectora deriva d'un treball inicial molt allunyat de l'aprenentatge lúdic. No obstant això, no hem de perdre de vista que la lectura hauria de ser diversió, plaer i entreteniment, però no un joc.

La lectura necessita paciència per a gaudir, per exemple, de la descripció de l'ambient i dels personatges sense que aparentment ocorregi res, i això no es correspon amb la sobreestimulació que els xiquets i les xiquetes reben dels mitjans de comunicació; també requereix un cert entrenament que a poc a poc disminueixi l'esforç i la impaciència per a obtenir plaer. Finalment, la lectura reforça la

capacitat d'analitzar i de pensar detingudament. És a dir, que llegir no és una cosa natural i –d'entrada– plaent per als xiquets.

Així les coses, per què aquest interès dels docents, de la societat en general, per unir la parella «xiquet-llibre»? Les explicacions són diverses, raonades i raonables. D'una banda, introduir els menuts en el món de les lletres els proporciona tota una sèrie d'eines per a no dependre de ningú a l'hora d'accedir al món de la fantasia. En una primera etapa, els contes seran les narracions que els brinden l'oportunitat de compartir els seus somnis amb xiquets i xiquetes d'altres temps i d'altres llocs. A partir de la lectura de contes tradicionals, els menuts aprendran a imaginar sense límits, i això contribuirà al desenvolupament de les seues ments. A més, si aconseguim que conceben la lectura com un instrument per a accedir a un món de somnis, l'aprenentatge del codi escrit es durà a terme sense traumes i amb summa facilitat. I gràcies a l'adquisició primerenca d'aquest codi, els lectors adolescents s'acostaran amb èxit a un altre tipus d'aprenentatges que es presenten generalment per escrit. Aquesta habilitat refermarà, per tant, la seua capacitat per a ser operatius en un món on cada dia són més grans la preparació i la importància que s'adjudiquen als coneixements generals.

D'altra banda, des de l'escola se n'ha de promocionar el tractament lúdic i creatiu, fugir de l'intent de reconvertir la lectura en una activitat generadora de treballs. Si volem aconseguir que la lectura porte els menuts pel camí de la cultura, l'hem d'abordar des del punt de vista del plaer que proporciona llegir.

Per això, aquestes propostes didàctiques pretenen refermar la idea que els llibres són el refugi de les històries, tracten d'evidenciar el fet que la lectura és un instrument de plaer i diversió, perquè només així acostar-se a un llibre impulsarà els menuts cap a uns altres. Busquem crear lectors fidels que s'acostumen a pensar i a emetre judicis basats en l'observació, que s'adonen que la lectura és un regal. Per això no els n'hem apartar amb treballs

sobre el contingut, l'argument, la llengua o els personatges que apareixen en cada història, i aquest és el punt que hem tingut present en elaborar aquestes propostes didàctiques, que són una reflexió sobre els diversos aspectes de la novel·la més que una prova objectiva sobre el contingut d'aquesta.

Així, cada professor o professora, coneixedor del seu alumnat, ha de decidir quines de les activitats proposades ha de realitzar la seua classe. D'altra banda, sempre és convenient presentar la lectura d'un llibre dins d'un pla lector, per a aconseguir que els alumnes i les alumnes vagen adquirint i cultivant un cert gust literari, que cada llibre els acoste a la literatura.

Per a aconseguir que els xiquets i les xiquetes se senten motivats envers la lectura d'aquesta obra en particular, cal provocar i mantenir l'interés pel llibre en cada moment. Convé, per tant, planificar actuacions abans, durant i després de la lectura. Així, podem presentar a la meitat de la classe una fotocòpia de la portada de *Les costures del món* en la qual falte el títol. A l'altra mitja classe li podem presentar la mateixa fotocòpia, però només amb la il·lustració, perquè tracten d'endevinar com es diu el llibre. També podem intentar completar el títol entre tota la classe, com si jugàrem al penjat, dibuixant en la pissarra les ratlles de les paraules que el componen, o presentant-los-en només les consonants o només les vocals. Finalment, podem parlar-los dels Quasis, explicar quina mena d'éssers són i parlar també de donyets, bruixes i fades, per tractar d'engrescar els menuts envers una lectura fantàstica i d'aventures.

Finalment, cal insistir en el caràcter no obligatori dels exercicis que plantegem, i sobretot recordar que les nostres propostes estan pensades per a la lectura dirigida des de l'escola.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

DIBUIXOS:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Com explicaries a un amic què és un Quasi? Creus que pot existir un món com el d'ells? Justifica la resposta.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Quin de tots els personatges et sembla més important? Com hauries actuat en el seu lloc?

.....
.....
.....

3. Quina part del llibre et sembla realista i quina creus que és fantàstica?

.....
.....
.....

4. T'ha agradat el llibre? Justifica la resposta.

.....
.....
.....
.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Totes les narracions tenen un principi, una part on passen les accions i un final. Emplena aquesta graella amb el que més t'ha agradat de *Les costures del món*.

DEL PRINCIPI	
DE LES ACCIONS	
DEL FINAL	

2. Qui explica la història de *Les costures del món*, algun personatge o un narrador? Copia algun fragment que confirme la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Imagina que fóra Marta qui explicara la història. Com seria aquest fragment?

Amb les dues mans a l'esquena, el pijama ben cordat i els peus descalços, Marta mirava a dreta i esquerra arrufant el nas. No li agradava gens ni miqueta allò que estava passant... Estava més que segura d'haver deixat les sabatilles perfectament simètriques al costat del llit, la bata correctament col·locada damunt de la cadira i la roba ben penjada.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Tota la història comença perquè Marta es troba l'habitació desendregada. Compara aquesta habitació amb la de la pàgina 7 del llibre i anota els objectes que s'han perdut per culpa del desordre.

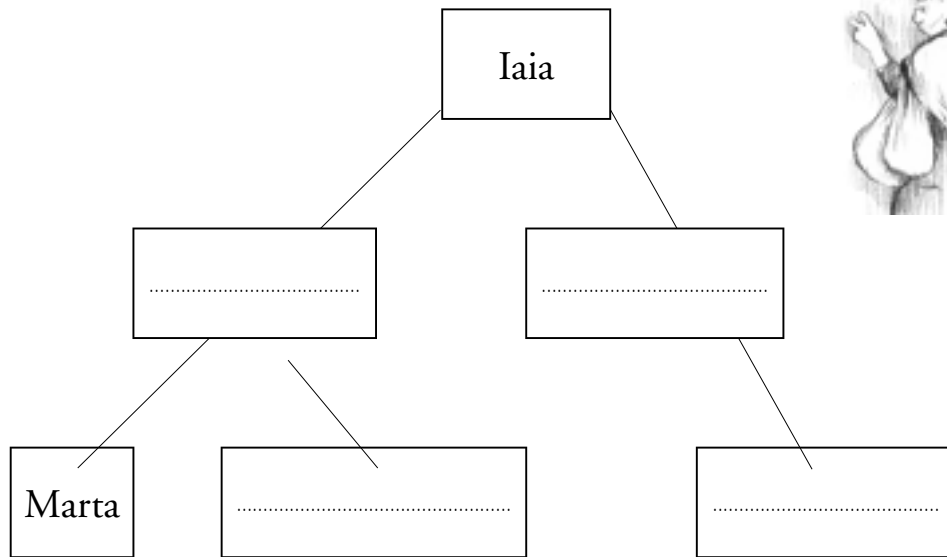
.....

.....

.....

.....

5. *Les costures del món* és una història d'aventures «familiar». Completa aquest arbre genealògic dels protagonistes.

6. Recorda el personatge més important de l'obra i descriu-lo físicament. A més, has d'enumerar els trets del seu caràcter.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Esbrina, amb l'ajuda del diccionari, què signifiquen aquestes expressions que apareixen al llarg de l'obra.

En un tres i no res:

Armar un canyaret:

Net com una patena:

Com un titot:

De fit a fit:

Tocat de l'ala:

8. Anota en aquestes línies els noms de tots els personatges de *Les costures del món* que recordes, de més a menys importància.

.....
.....
.....

9. La característica més espectacular dels Quasis és que es confonen amb les coses, imitant-ne el color, de manera que són «quasi invisibles». Tracta de trobar en aquest dibuix el Quasi que apareix en el llibre.

10. Quan el Quasi comença a relatar la seua història, Marta i Pinxo, per a no parlar els dos alhora, ho tiren a la sort amb un repiny. Anota'l ací, i escriu també algun altre que conegues.

.....
.....
.....
.....

11. Batiste, el sabater, resulta ser un personatge misteriós. Però el primer misteri que planteja als veïns és si «sabater» és el seu cognom o l'ofici a què es dedica. Coneixes altres cognoms valencians que facen referència a oficis? Anota'ls ací.

.....
.....
.....

12. Observa el dibuix de la pàgina 27 i escriu què creus que estan dient els personatges que hi apareixen.

.....
.....
.....
.....
.....

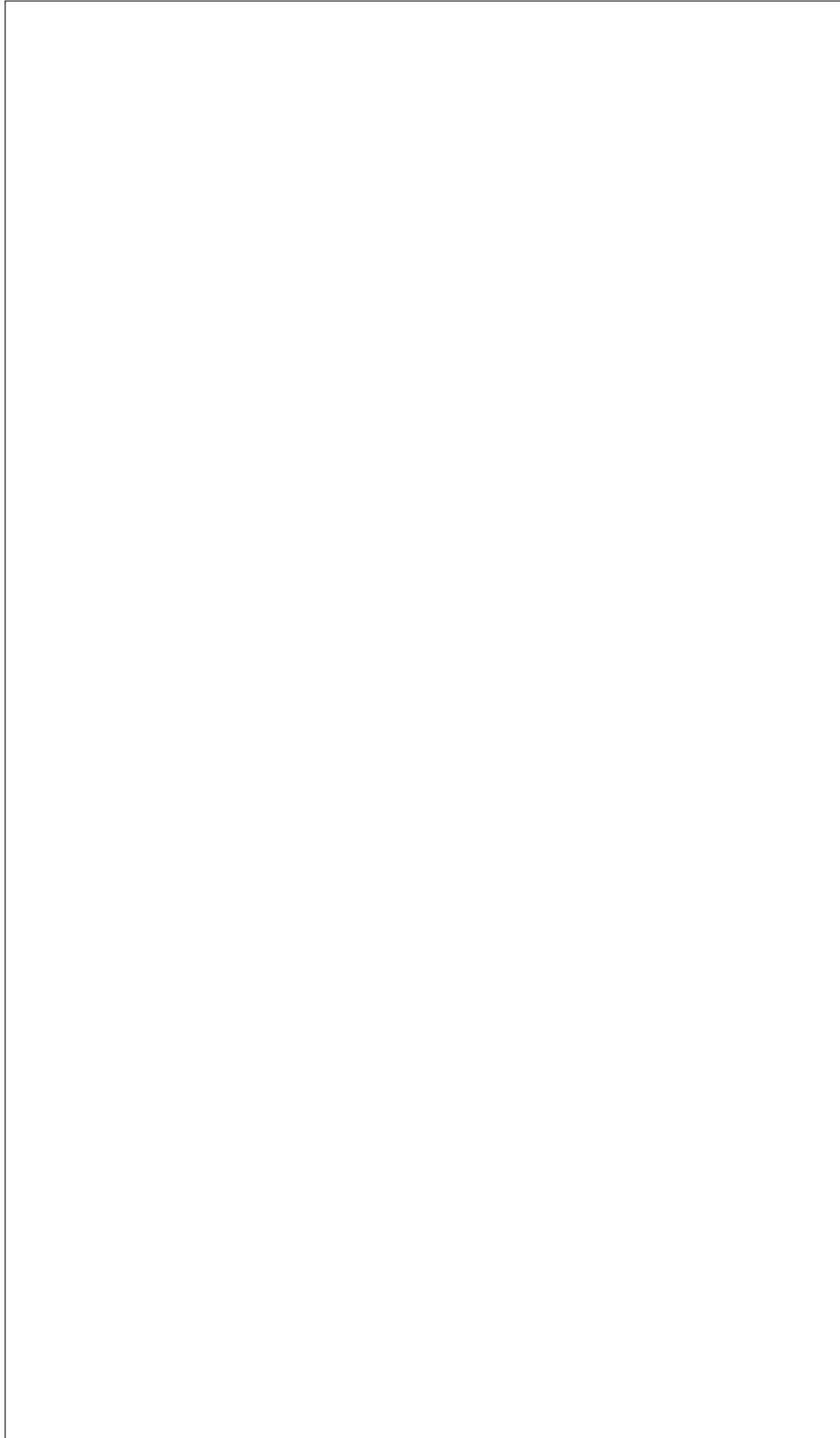
13. Mira en l'índex el títol del capítol 16 del llibre. Saps què són boixets i randes? Dibuixa'n un de cada o apega'n fotos.

--	--

Boixet

Randa

14. De segur que t'han agradat els dibuixos que il·lustren *Les costures del món*, però potser hauries preferit alguna altra imatge per a la coberta. Dissenya ací la teua proposta.

Propostes didàctiques referides al llibre
Les costures del món (ISBN: 84-7660-960-4)

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Maria Viu, 2005
Dibuixos de Ferran Boscà, 2005